

Vergaderjaar 2022–2023

33 835

**Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit
(NVWA)**

Nr. 227

**BRIEF VAN DE MINISTER VAN LANDBOUW, NATUUR EN
VOEDSELKWALITEIT**

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 22 juni 2023

Hierbij bied ik de Kamer, mede namens de Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS), het Jaarbeeld 2022 van de NVWA aan. In dit jaarbeeld laat de NVWA per publiek belang zien wat de resultaten zijn van het toezicht in 2022. Door middel van cases maakt de NVWA zichtbaar wat de impact was van het werk en wat daar in de praktijk allemaal bij komt kijken. Ook reflecteert de NVWA op de uitdagingen die zij daarbij tegenkwam. Het Jaarbeeld 2022 is toegankelijk via de website van de NVWA (www.nvwa.nl/jaarbeeld2022). Voor 2022 was het Jaarplan 2022 leidend bij de inzet van de NVWA. Bij het uitkomen van dit jaarbeeld is het eerste kwartaal van 2023 inmiddels afgerond. Daarom bevat de bijlage bij deze brief ook een korte terugblik op de impact van het toezicht door de NVWA in het eerste kwartaal van 2023.

Versterking van het toezicht in 2022

Het kabinet heeft eind 2021 extra structurele middelen beschikbaar gesteld, oplopend tot € 100 miljoen in 2028. Middelen die bedoeld zijn voor versterking en toekomstbestendig maken van het toezicht van de NVWA. Ondanks de krappe arbeidsmarkt is het gelukt om in 2022 meer dan 500 nieuwe medewerkers aan te nemen. Hierdoor kon de NVWA in de loop van 2022 al aan de slag met het investeren in urgente thema's, zoals het kunnen voldoen aan Europese wet- en regelgeving, toezicht op onjuist gebruik van biociden op agrarische bedrijven en starten met het oplossen van structurele problematiek bij het toezicht op productveiligheid en plantgezondheid.

Met de inzet van deze middelen is in 2022 gewerkt aan het herstellen van het fundament van de organisatie en aan vernieuwing van het toezicht.

Ook is gewerkt aan de doorontwikkeling van de directie Keuren tot een effectievere organisatie, met twee directies: slachttoezicht en handelstoezicht.

Het realiseren van de beoogde veranderingen en het bouwen aan het herstel van de organisatie vraagt tijd. Tekorten van jaren zijn niet in een keer weggewerkt. Nieuwe medewerkers moeten eerst ingewerkt en opgeleid worden. Om die reden zal niet alle inzet voor de samenleving direct zichtbaar zijn.

Inhoudelijke resultaten in 2022

Het reguliere werk van inspecties, keuringen, audits, onderzoeken en afdoeningen is tegelijkertijd gewoon doorgegaan. In het Jaarbeeld 2022 laat de NVWA per publiek belang zien wat de inhoudelijke resultaten waren van haar werk en hoe is bijgedragen aan de veiligheid van voedsel en consumentenproducten, dierenwelzijn, dier- en plantgezondheid en de bescherming van de natuur en het milieu.

Daarbij staat de NVWA voor de uitdaging om het werk aan te passen aan de veranderende omgeving waarin ze opereert. De toenemende complexiteit en internationalisering van producten en productieketens brengen nieuwe of grotere risico's met zich mee, zoals de insleep van plant- en dierziekten en de productie van onveilige producten. Vooral vogelgriep had in 2022, door het steeds meer structurele karakter, gevolgen voor het werk. Niet alleen in de winter, maar ook in de zomer was het virus actief en moesten miljoenen vogels worden geruimd. Dit heeft veel impact gehad op de samenleving, op betrokken pluimveehouders, maar ook op de medewerkers van de NVWA. Het managen van alle vervoersverboden en het organiseren van ruimingen op bedrijven vraagt veel van de medewerkers en gaat ten koste van andere werkzaamheden. Desondanks heeft de NVWA daadkrachtig ingezet om de uitbraken te managen en te voorkomen dat het virus zich verder kon verspreiden.

Een deel van het werk van de NVWA bestaat uit het uitvoeren van verplichte (EU) controles. Daarnaast zet de NVWA haar toezicht zo veel mogelijk risicogericht in. De NVWA houdt vooral daar toezicht waar de ernst en omvang van risico's binnen ketens en publieke belangen het grootst zijn. In dit kader heeft de NVWA in 2022 ook een nieuwe ketenanalyse Visketen in beeld¹ uitgebracht. Deze heeft geleid tot inzichten en adviezen om de risico's voor voedselveiligheid, dierenwelzijn, diergezondheid en natuur te beperken.

De impact van het toezicht van de NVWA was vaak ook zichtbaar in de samenleving. Er werden bijvoorbeeld medicijnresten in rundvlees gevonden; er zijn met nieuwe opsporingstechnieken koffers vol glasaal in beslag genomen; er zijn boetes bij fraude met mest uitgedeeld; erectieopwekkende honing is uit de handel gehaald; ruim 500 kuub fout hout is in beslag genomen; er is gewaarschuwd voor levensgevaarlijke harddrugs in champagne en diverse publiekswaarschuwingen zijn gepubliceerd. Dit zijn allemaal onderwerpen die maatschappelijk volop in de belangstelling staan.

Tegelijkertijd heeft de NVWA in 2022 ook gewerkt aan innovatie van het toezicht. Zo is een stappenplan opgesteld voor het actief betrekken van stakeholders bij het realiseren van een cultuurverandering in de slachtsector, als aanvulling op de reguliere handhaving. Daarnaast blijft de NVWA inzetten op het stimuleren van de sector tot zelfcontrole door de ontwikkeling van private kwaliteitssystemen. Innovatie richt zich zowel op

¹ <https://www.nvwa.nl/onderwerpen/visketen-in-beeld>.

de doorontwikkeling van het toezicht (bijvoorbeeld door de inzet van digitaal toezicht, toezicht op afstand, preventief toezicht) als technische innovaties, zoals de ontwikkeling van apps waarmee inspecteurs snel relevante informatie beschikbaar krijgen. Bijvoorbeeld voor het vinden van broedplaatsen van tijgermuggen; detecteren van illegale fuiken en het opsporen van nesten van de oprukkende Aziatische hoornaars.

Ik ben er trots op dat de NVWA in 2022 de publieksprijs «Innovatieprijs Toezicht 2022» heeft gewonnen voor de pilot cameratoezicht in slachthuizen. Innovaties dragen bij aan versterking en toekomstbestendigheid van het toezicht.

Reflectie op het toezicht in 2022

Als toezichthouder ervaart de NVWA dagelijks – net als burgers, ondernemers en uitvoeringsorganisaties – de gevolgen van de toenemende complexiteit van wetgeving en de stapeling van nieuw beleid. In de stand van het toezicht (www.nvwa.nl/jaarbeeld2022), afgeleid van de «Staat van de uitvoering», reflecteert de NVWA op uitdagingen die dit geeft in het dagelijkse werk.

De NVWA geeft aan baat te hebben bij een sturingsrelatie waarin ruimte is voor sturing op maatschappelijk resultaat en wendbaarheid en wet- en regelgeving die handhaafbaar en uitvoerbaar is. Door aanscherpingen, uitzonderingen en maatwerk neemt de complexiteit van regelgeving toe en de handhaafbaarheid af en kan de uitvoerbaarheid onder druk komen te staan. De NVWA reflecteert daarop in de stand van het toezicht.

Ook wordt in het toezicht soms gewerkt met (open) normen die niet goed hanteerbaar zijn. Dat is bijvoorbeeld terug te zien in het toezicht op dierenwelzijn. Goed gedrag is niet altijd af te dwingen op basis van deze normen. In het toezicht op dierenwelzijn zijn daarnaast verschillende opvattingen zichtbaar in het politieke debat en in de media, wat zich vertaalt in een stevig debat over een dierwaardige sector en ook gevolgen kan hebben voor de medewerkers van de NVWA. Wanneer zij te maken krijgen met bedreigingen, verbaal en fysiek geweld neem ik dat zeer serieus. Iedere inbreuk op de veiligheid van de medewerkers van de NVWA is onacceptabel. Het belang van een gezamenlijke waardeoriëntatie is groot. De maatschappelijke opvattingen over wat goed dierenwelzijn is, ontwikkelen zich sneller dan beleid en wet- en regelgeving.

De afstemming tussen de beleidsmakers en de NVWA over de handhaafbaarheid en uitvoerbaarheid van wetgeving is een continu aandachtspunt dat geborgd is in de sturingsrelatie tussen de ministeries en de NVWA.

Ten slotte geeft de NVWA aan als toezichthouder behoefte te hebben aan een ruimere en stevigere wettelijke basis om gegevens bij derden op te vragen. De huidige grondslag voor het opvragen van externe gegevens biedt voor het toezicht niet genoeg handvatten om deze gegevens te verkrijgen en te gebruiken. Door te kunnen beschikken over deze data wordt het mogelijk om risico- en trendanalyses, bedrijvenselecties en monitoringsactiviteiten robuust uit te voeren en kan het toezicht meer risicogericht worden ingevuld. Met de NVWA ben ik in gesprek over de mogelijkheden tot het verruimen van de wettelijke basis.

Tot slot

Met behulp van de middelen uit het coalitieakkoord (bijlage bij kamerstuk 35 788, nr. 77) is de NVWA in staat het toezicht te versterken en zich verder te ontwikkelen tot een moderne, toekomstbestendige toezichthouder met

impact voor de samenleving. Deze ontwikkeling vraagt grote inzet van de NVWA, maar kost ook tijd. Zij blijft hier de komende jaren aan bouwen, in lijn met de fasegewijze inzet van de extra middelen die de coalitie beschikbaar heeft gesteld.

De Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit,
P. Adema